DIRETTUR G. MUSCAT-AZZOPA
89, Sda. St. Lucia, Valletta.

Ħlas 1/6 fis-sena. Ktieb wieħed -/6

Kull xorta ta' kitba, ħlas, jew ħwejjeġ oħra li għandhom x'jaqsmu mal-MALTI, jinbagħtu lil F. S. Caruana, 19, Strada Reale—Valletta.

IL-MALTI

QARI LI TOĦROĠ *IL-GĦAQDA TAL-KITTIEBA TAL-MALTI*

IT-TIELET KTIEB TA' L-1926

IS-SENGĦA TAL-KITBA

(Ħorbot mal-faċċ. 5 ta' l-1926)

BIEX WIEĦED JIKTEB TAJJEB

Minn dan li għedna s'issa, jidher safi safi illi sewwa fil-proża kemm fil-poeżija hemm xi ħaġa ġewwinija, ngħidu aħna l-*qalba*, u xi ħaġa barranija, ngħidu aħna l-*qoxra*, jew il-*libsa*.

Il-ħaġa ġewwinija hu *l-ħsieb*, jew dak li min jikteb irid igħid jew ifisser; il-ħaġa barranija hu *l-kliem* li l-kittieb iħaddem biex ifisser ħsiebu.

Issa biex wieħed jista' jikteb tajjeb, jiġifieri jfisser ruħu u qalbu kif jixraq u kif imiss, sewwa bil-proża u sewwa bil-poeżija, jiħtiġulu xi ħwejjeġ illi l-kotra tal-kittieba bil-malti—ngħidu b'għafsa ta' qalb—ma ħadu ħsieb jitgħallmuhom qatt, jew ma tgħallmuhomx kif jistħoqq.

Minn dawn il-ħwejjeġ xi wħud imissu l-*qalba* tal-kitba; dawn huma 1) it-thejjija tal-*moħħ*, 2) it-thejjija tal-*qalb*, 3) it-thejjija tal-*fantasija:* oħrajn imissu l-*qoxra*, dawn huma 1) it-tagħrif tajjeb tal-lsien, 2) it-tagħrif tal-kitba mħollija minn l-aħjar awturi li kitbu bi lsienna fl-imgħoddi.

THEJJIJA TAL-MOĦĦ

Ħadd ma jitwieled għaref: kull ma jinħażen fil-moħħ tal-bniedem, jew jidħol minn barra, igħaddi mit-

triq *lassensi.* jewjinħadem hemm gewwa bi!/_
Għalhekk -r-theyya tal-moħħ għal ^
iiktt.b għandha ssir i) *ħl-osservazzjom,* ji<vi Fieri
i»- ta'kullmajinsab jewis.rjewj.ġr. ma'dw ;
2) *bir-nfessjom.* jewraġgħa fuqdakli nkunu rajna
smajna u ħassejna. 3) b ' b ^ jiġ.fien bil-fili
ta' l-aħjar kittieba, sewqodma u sew tal-luni.

L-OSSERVAZZJONI

Ftit huma dawk illi jħobbu jiflu bir-reqqa dakli jisimgħu u jħossu. Idħol f'dar, fi ġnien jew band'oħra fejn ikun hemm wirja nġħidu aħna ta'xgħolijiet ta' l-Arti u tas-Snajja, inkella ta'ward, jew ta'ġħati ta' ¦-egħiieqi u tal-ġonna. Inttara mijiet ta'nies tħares tittawwal, tittaffa għal fuq kull ħaġa litkun imqiegħda għall-għajn ta'min iżur il-Wirja. Meta toħroġ minn hemin staqsi lildawk li kienu mieġħek iżuru l-Wirja *xosservaw,* u inti tara lisebgħa minn kull għaxra jvvieġbu: "kien hemm ħafna ħwejjtġ sbieħ", iżda ma jagħarfux igħidulek *dawk il-ħwejjeġ sbieħ kemmjiema, fejn* u *kij kiemi.* Ikunu *ħarsu* u *raw,* iżda ma jkunux *osservaw.*

M\i ta' kull majinsab ll ta'**kull ma jsir** ma' **awġrna jiftafi** il-moħħ u jsebbaħ u jdawwal il-ħsebijiet gJ« 'tttbdil flewn is-sema ma'tulek ja nhar; it-
n,",n dllX tal_ward; il-ħarsa, il-għa ta, il-mixi,
U*n bbħejjem? fl-għana, it-tajran, il-ħeffa ta' l-agħ-
; dıdaħkaı
id-drawwiet tal h S"*'] , ^
ta' fisehijji \7dem>' hllma bha'a għajn dejjemya

n»t«hom lJn V -gfn 'l-ħwejjeġ, waħda minn l-oħra,
>(ıb ta' sura M' qqılhom- u nqassmuhom fi ġleJ'
bibħ«fta nifhmu /1 ;r l h ; k k inh ^ u ttri<] biex " ^ "
li *m m* ^ J ^. ^ li **nġabar u** nkiteb **minn nies**
* Ro,q,en " **Uiġijiet** tiegħu qabilna.

L-istorja tgħall mna ,lh ħafna invenzjoniiiet »\
^eb saru mill-ySA ta ħwejjeg ż?ħai.J Jg* *
r° li kienet tħobb u tagħraf titfi !v m,nn
P', tkejjel il-ħin **fl-arloġġi,** ^
aqsberqa, **.wassal** ,l-**kelma mmn tarf** għal
tad dinja, **it-tromba** ,11, **tgħarrex** u **tqarreb** Umà ?„!
kixfu. nistgħu **ngħidu, minn ħwejjeġ taċ ċajt.**

Iżda **ma hux biż-żejjed li** wieħed *josserva* d-dinia ta' ma'dwaru; **j.nħt.eġlu wkoll jifli bir-reqqa** ħweiiefe oħra aktar ta **ġewwa, aktar** moħbija li **m'hux de¦e°** jigu taħt is-sensi tagħna. Kieku wieħed jidħol daħla f,h in-nifsu u jifli sewwa dak li jħoss mal-mixja tal-ħajja,—fi tfulitu. **f'żugħżitu, fi rġulitu—oh** x'dinjaoħra moħbija u tal-għaġeb **tidher quddiem** il-għajnejn tal-moħħ **tiegħu ! X'nisġa mżewqa ta' hena, ta' niket, ta'** tama', ta'**biża, ta'** ferħ, ta' dwejjaq u swied-il-qalb, ta' daħk, ta'biki, ta' mħabba, ta' mibegħda, ta' **ħeġġa,** ta' ħila, ta'telqa, ta' **filġa, ta'** għira, ta' frugħa, ta' qilla, ta'**sogħba ! Kemm** fiha x'wieħed jifhem ! Kemm fiha x'wieħed jitgħallem ! u **jarġa' kemm hu ta' fejda** dan it-tagħlim biex wieħed jista' jifhem lil ħaddieħor fil-passjonijiet tiegħu, **fl-imġiba** tiegħu, u fikliemu, sewwa jekk il-ħajja tidħaklu sewwa jekk issawtu !

Biex **niġu** għalina : Kif jista' wieħed jikteb tajjeb.; ngħtdu aħna, fuq il "Hena ta' l-ewwel Tqarbina "jekk dan majkun *osserva* qatt b'liema ħrara, b'liema tjieba, b'liema sabar u b'liema dehen id-diretturi ta' ist.tut katekistiku ikunu hejjew lil dawk it-tfal għal l-ewwel bewsa tal-għarus tar-ruħ tagħhom; b'liema xejra, b liema £'bda, H **żżiġġ u tikber kull ma tersaq dik** is-siegħa m*egħda. dawk it-tfalikunu xtaqu l-evvwel ^ tqarb.na. U llema tb.ssima ta' l-**anġli, liema dawl ta** għajnejn !fisser il-qalb mixgħula tagħhom fil-ħin itti (^"JS ISqof iqegħdilhom fuq ilsienhom 8-HohJ .mqaddes.
(Ihsokta) *Uta-*